

POSUDEK VEDOUCÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Téma: Právo na vzdělání v Evropské úmluvě o lidských právech a základních svobodách a Česká republika

Autor: Eliška Zelnerová

Problematika, kterou autorka v práci zpracovává, není nová. Právo na vzdělání bylo zpracováno v diplomových, příp. disertačních pracích, poměrně často. Výběr tématu diplomové práce není tedy ničím překvapivý, o to více bude záležet na autorce, jak se s ním vypořádá a jak jej zpracuje. Stěžejní bude schopnost autorky posoudit, co je skutečně důležité, co by v práci chybět nemělo a co by již naopak mohlo představovat zbytečný detail.

Předkládaná diplomová práce je vedle úvodu a závěru rozdělena do šesti, dále podrobně a přehledně členěných, kapitol. Již v úvodu si autorka vytyčuje nemalý cíl – „...nalézt odpověď, do jaké míry mělo toto rozhodnutí (D. H. a ostatní proti ČR) vliv na změnu situace v České republice, jak se podařilo rozhodnutí implementovat, a jakým způsobem ovlivnilo vnitrostátní legislativu týkající se vzdělávacího systému.“

Po úvodu následuje kapitola s názvem „Evropská úmluva o ochraně lidských práv a svobod“. Autorka se nejprve věnuje historii úmluvy. Správně konstatuje, že velký význam v rozvoji lidských práv měla druhá světová válka. Zmiňuje první lidskoprávní dokumenty přijaté bezprostředně po konci druhé světové války a přechází ke zřízení Rady Evropy v roce 1949 a přijetí Úmluvy v roce 1950. Následuje stručný popis samotné Úmluvy. V této souvislosti by měla autorka vysvětlit postavení čl. 14 – zákaz diskriminace a své konstatování na str. 8, že toto právo může být použito pouze v souvislosti s jiným právem úmluvy. Dále autorka správně zmiňuje počet protokolů, které Úmluvu doplňují, ale při stručné rekapitulaci těchto protokolů končí u čísla sedm. Poté již dle jejího názoru žádný protokol, který by stál za zmínku vzhledem ke svému obsahu a důležitosti, přijat nebyl? Toto by také stálo za bližší vysvětlení.

Na str. 10 autorka vysvětluje důvody, proč se tehdejší ČSFR stává členem Rady Evropy až začátkem 90. let. Správně konstatuje, že k 31. 12. 1992 jsme členem Rady Evropy přestali být a stali se znovu členem k 30.6.1992. Následuje věta „V té době bylo Výborem ministrů z pochopitelných důvodů rozhodnuto, že bude smluvní stranou Úmluvy považována již od 1. 1. 1993.“ V této souvislosti je potřeba, aby autorka při obhajobě vysvětlila ony „pochopitelné důvody“.

Přes jistou míru popisnosti, je tato část práce napsána přehledně a chronologicky, autorka prokázala schopnost uvést u jednotlivých dokumentů skutečně podstatné a relevantní informace, aniž by zabíhala do přílišných detailů, nebo naopak něco podstatného vynechala.

Kapitola třetí s názvem „Právo na vzdělání v mezinárodních dokumentech“ přináší stručnou rekapitulaci tří stěžejních dokumentů – Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, Listiny základních práv EU a Úmluvy o právech dítěte. Zde se čtenář v koncentrované podobě dozví

základní informace váží se k jednotlivým dokumentům a odlišnosti mezi nimi. Tato kapitola není ničím objevná, je však zpracována pečlivě.

Následuje kapitola čtvrtá s názvem „Právo na vzdělání v České republice“. V úvodu kapitoly se autorka věnuje zakotvení práva v Listině základních práv a svobod, konstatuje, že právo na bezplatné vzdělání dopadá pouze na občany. V této souvislosti by se měla zastavit u práva EU podle kterého platí v přístupu na všechny stupně škol striktní zákaz diskriminace z důvodu státní příslušnosti. Jak tedy Česká republika přistupuje k bezplatnosti základního vzdělání pro cizince?

Následuje porovnání Listiny s Úmluvou a Listinou EU. Zde autorka správně odkazuje na rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, které vychází z legálního pobytu cizinců na území státu coby předpoklad pro bezplatné vzdělání.

Poslední část této kapitoly je věnována školskému zákonu. Zde autorka provádí krátký exkurz do zákona č. 29/1984, který byl v roce 2004 nahrazen dosud platným školským zákonem. Nezapomíná ani na novely č. 82/2015 a č. 178/2016, které výrazným způsobem zasáhly do vzdělávání dětí se zvláštními vzdělávacími potřebami (tzv. inkluze) a organizace předškolního vzdělávání. Lehce nastiňuje i problémy, které se novelami vyřešit nepodařilo. Přestože tato část práce je exkurzem do vnitrostátního práva a opouští tak „území“ práva mezinárodního, je její zařazení v obsahu práce nutné hodnotit pozitivně. Neoddělitelnost a provázanost vnitrostátní a mezinárodní úpravy je zřejmá.

Kapitola pátá nese název „Evropský soud pro lidská práva“. Zde autorka popisuje zřízení a fungování soudu, podmínky, které musí stížnosti mu předložené splňovat. Věnuje se také samotnému řízení před Evropským soudem. Tato část práce není ničím objevná. V rámci ústní obhajoby by se diplomantka měla zastavit u těch dodatkových protokolů k Úmluvě, které měly na fungování Soudu největší vliv.

Kapitola šestá je věnována rozhodnutí ve věci D. H. a ostatní proti České republice“. Jedná se pro Českou republiku ve vztahu k právu na vzdělání o nejdůležitější rozhodnutí, jak správně diplomantka hned v úvodu kapitoly konstatuje. Toto rozhodnutí, resp. jeho dopad do školské legislativy by mělo být předmětem diskuze v rámci ústní obhajoby. Diplomantka by měla vysvětlit pojmy – zvláštní škola, praktická škola a škola speciální a jejich zakotvení v legislativě. V práci používá tyto pojmy nepřesně. Na str. 41 autorka konstatuje, že může nastat situace, kdy by rodiče předškolních dětí (v souvislosti se zavedením povinného posledního roku předškolního vzdělávání) byli nuceni z důvodu nedostatku kapacit v mateřských školách přistoupit k domácímu vzdělávání svých dětí. Také tato informace není zcela přesná a měla by být v rámci ústní obhajoby objasněna.

Poslední, sedmá kapitola je věnována rozhodnutím soudu, která následovala po rozhodnutí ve věci D. H. Tato část práce přináší přehled judikatury, která se váže k právu na vzdělání. Autorka provádí srovnání jednotlivých případů, upozorňuje na sporné či diskutabilní momenty.

V závěru práce autorka rekapituluje problematiku práva na vzdělávání ve vztahu k romské menšině nejen v České republice, ale také v Evropě obecně. Co však v závěru práce chybí, je celkové

zhodnocení práva na vzdělání a jeho zařazení v katalogu práv jednotlivce, jeho vývoj, změny, kterými toto právo prošlo.

Po obsahové stránce splňuje práce požadavky kladené na tento typ prací. S výjimkou sedmé kapitoly práce sice neobsahuje nové závěry ani nové pohledy na zpracovávanou problematiku, pozitivně hodnotit je však nutné to, že autorka na nic podstatného nezapomněla, práce je strukturovaná, umožňuje čtenáři dobrou orientaci ve zpracovávané problematice a tím mu na několika málo desítkách stran textu umožní získat představu o obsahu a limitech práva na vzdělání v evropském kontextu.

Autorka prokázala schopnost zpracovat problematiku způsobem a v kvalitě, který je od tohoto typu prací očekáván. Prokázala schopnost orientace v tématu, což je zřejmé i z rozsáhlého seznamu použité literatury.

Také po formální stránce splňuje předložená diplomová práce požadavky kladené na tento typ prací. Zasloužila by pečlivější jazykovou korekturu, drobné nedostatky, které se v práci objevují, jí zbytečně ubírají na kvalitě. Celá práce je doplněna rozsáhlým poznámkovým aparátem a seznamem použité literatury.

Na základě celkového posouzení předložené diplomové práce **doporučuji** tuto k ústní obhajobě před komisí a navrhuji hodnocení stupněm „velmi dobře“.

V Praze 23. října 2019

JUDr. Monika Bayerová, Ph.D.